

**PROGRAMACIÓ DE L'ASSIGNATURA DE
HISTÒRIA MODERNA I CONTEMPORÀNEA
QUART ESO**

Dept. De GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Curs 2005-06

ÍNDEX

1. Introducció
2. Objectius
3. Continguts seqüenciats per avaluació
 - 3.1. Conceptes
 - 3.2. Procediments
 - 3.3 Actituds
4. Procediments i sistemes d'avaluació
5. Objectius mínims , activitats de recuperació i criteris de promoció
6. Aspectes metodològics
7. Recursos i materials didàctics
8. Adaptacions curriculars
9. Temes transversals
10. Activitats complementàries i extraescolars

1. Objectius

L'àrea de Ciències socials, geografia i història pretén oferir als alumne uns instruments d'anàlisi i uns coneixements científics que els permetin comprendre el món, la realitat social i l'esdevenir dels humans.

Però a més, a l'àrea de Ciències socials se li reconeix un paper modulador del civisme, un paper socialitzador. Es a dir, s'espera dels alumnes que assoleixin i manifestin actituds personals de respecte, d'ajut mutu, de valoració i conservació del patrimoni, de curiositat científica i rigor crític. Aquestes actituds han de tenir especial rellevància en el treball a l'aula com a expressió dels valors fonamentals d'una societat democràtica.

Per altra banda, i pel que fa als nostre àmbit sociocultural i geogràfic, l'àrea de Ciències socials pretén que els alumnes entrin en contacte amb el món real que els envolta, que tinguin un coneixement directe i immediat de la realitat de les Illes Balears i dels problemes dels seus habitants, i que puguin valorar la seva llengua, la seva cultura, la seva història i la seva realitat geogràfica.

Finalment, i des del coneixement de la societat on es viu, amb una projecció que desborda els nostres límits i té un abast espanyol, mediterrani, europeu i mundial, s'ha de convidar els alumnes a participar en la cohesió social, en el respecte de la pluralitat d'idees i de la diversitat lingüística i cultural. Com a europeus hem de ser a la vegada dipositaris i defensors de molts valors, entre ells la democràcia i l'humanisme.

1. Conèixer els processos i mecanismes bàsics que regeixen els fets socials, i utilitzar aquest coneixement per comprendre el passat i l'organització de les societats.
2. Adquirir i emprar amb precisió i rigor el vocabulari específic de l'àrea. Seleccionar informació amb els mètodes i les tècniques pròpies de la història, per explicar les causes i conseqüències dels problemes i per comprendre el passat històric.
3. Utilitzar les imatges i les representacions cartogràfiques per identificar i localitzar llocs i fets històrics i explicar la seva dinàmica. Utilitzar, així mateix, altres fonts d'informació: textos escrits, sèries estadístiques, gràfics i imatges, i elaborar croquis i gràfics senzills.
4. Conèixer i valorar les característiques específiques del territori i de la identitat lingüística i cultural de les Illes Balears, com també de la seva evolució històrica, considerant les especificitats insulars i les seves relacions amb els territoris de parla catalana i amb lo resta de les comunitats de l'Estat espanyol.
5. Valorar i respectar el patrimoni cultural, lingüístic, historicoartístic i mediambiental, assumint les responsabilitats que implica la seva conservació. Prendre consciència de la significació especial que té aquest patrimoni com a

manifestació de la memòria col·lectiva i expressió de la identitat pròpia i genuïna del poble de les Illes Balears.

6. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments rellevants, a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució històrica de la humanitat, dins d'un marc cronològic precís i d'un esquema de dates clau, distingint dins l'evolució històrica les nocions de canvi i permanència.

7. Comprendre la interrelació dels factors multicausals que expliquen l'evolució de les societats humanes, com també el paper exercit en l'esmentat procés per col·lectivitats i grans personalitats, a fi d'evitar una visió reduccionista de la història.

8. Adquirir una memòria històrica que permeti elaborar una interpretació personal del món, per mitjà d'uns coneixements bàsics tant d'història universal, com d'història de les Illes Balears, com d'història d'Espanya, respectant i valorant els aspectes comuns i els de caràcter divers, a fi de facilitar la comprensió de la possible pertinença simultània a més d'una identitat col·lectiva.

2. Continguts seqüenciats per avaluació

CONCEPTES

Primer trimestre

A.- L'EDAT ANTIGA

1.- Trets fonamentals de la cultura clàssica

B.- L'EDAT MITJANA

1.- El feudalisme (A i B segons els resultats de les proves de inicials)

C.- L'EDAT MODERNA:

1.- L'època del Renaixement: L'humanisme. L'art. La Reforma

2.- L'Europa del barroc: Canvis culturals. L'art. El Segle d'Or espanyol.

3. El segle XVIII: Il·lustració i reformes. Espanya i la guerra de Successió: conseqüències.

Segon trimestre

D.- EL SEGLE XIX: L'EDAT CONTEMPORÀNIA:

4. La crisi de l'Antic Règim: Revolucions americana i francesa. L'Europa napoleònica.

5. Liberalisme i nacionalisme: La Restauració. Unificacions d'Itàlia i Alemanya. Amèrica.

6. La Revolució industrial: canvis econòmics i socials. Expansió de la Revolució industrial.

7. Espanya, 1808-1902: La Guerra del Francès. Liberalisme i absolutisme. República i Restauració. Les Illes Balears als segle XIX.

8. L'Imperialisme i la Primera Guerra Mundial: Conseqüències de la guerra.

Terçer trimestre

E. EL SEGLE XX: EL MÓN ACTUAL:

9. L'època d'entreguerres: La Revolució Russa. Feixisme i nazisme. La cultura.

10. Espanya, 1902-1939: Crisi de la Restauració i dictadura. Segona República i Guerra Civil. Les Illes Balears al primer terç del segle XIX.

11. De la Segona Guerra Mundial a l'actualitat: L'organització de la pau. La guerra freda. La descolonització. El món avui.

12. El món occidental: Estats Units com a potència. La Unió Europea. Economia i societat.

13. El món comunista: La Unió Soviètica i la formació del bloc. Desintegració de la Unió Soviètica. La transició cap a la democràcia.

14. Espanya, del franquisme a la democràcia: El franquisme, abans i després de 1960. La transició. La Constitució de 1978. L'Espanya democràtica i autonòmica. El franquisme i la democràcia a les Illes Balears.

PROCEDIMENTS

1. Distinció entre fonts primàries i fonts secundàries o historicogràfiques i anàlisi comparativa de la utilitat i el valor d'ambdós tipus de fonts per al coneixement del passat.
2. Distinció a partir de l'anàlisi de les informacions obtingudes entre dades objectives i judicis d'opinió.
3. Obtenció, selecció i registre d'informació explícita o implícita a partir de mapes, gràfics, estadístiques, obres d'art, etc.
4. Anàlisi i interpretació de documents audiovisuals, identificant els elements expressius utilitzats i avaluant l'objectivitat del missatge.
5. Interpretació dels processos de canvi històric mitjançant la utilització de diferents codis de representació del temps històric: eixos cronològics, diagrames temporals, mapes, etc.
6. Anàlisi i interpretació d'obres d'art des de diferents perspectives i en èpoques diferents.
7. Anàlisi i interpretació dels elements bàsics del llenguatge plàstic i visual en les manifestacions i expressions artístiques contemporànies.
8. Elaboració de notes, resums, esquemes, etc., a partir d'informació escrita i oral.
9. Realització de treballs de síntesi, individuals o en grup, a partir de diferents tipus de fonts.
10. Recerca, selecció i registre d'informació relativa a temes d'actualitat o relacionada amb la nostra Comunitat Autònoma o localitat.

ACTITUDS

1. Interès per conèixer els trets principals que identifiquen l'esdevenir històric de les Illes Balears.
2. Valoració i respecte de la diversitat i riquesa dels nostre patrimoni històric, artístic, cultural i paisatgístic, i disposició favorable a la seva conservació.
3. Valoració crítica dels prejudicis sexistes presents en els nostres costums i tradicions.
4. Valoració de la lluita històrica de l'ésser humà en la consecució i defensa dels seus drets socials i individuals: la igualtat, la llibertat, la justícia, la pau, etc.
5. Respecte i valoració positiva i crítica de la diversitat d'opinions, actituds, creences, formes de vida de grups o persones pertanyents a societats o cultures diferents de la pròpia.
6. Actitud oberta davant les noves tendències que es reflecteixen en les manifestacions artístiques i culturals, i disposició a formar-se un criteri personal.
7. Interès per estar ben informat i actitud crítica davant la informació procedent dels mitjans.

4. Procediments i sistemes d'avaluació

A. CRITERIS D'AVVALUACIÓ.

- Analitzar els canvis de mentalitats que caracteritzen la modernitat i, en concret, descriure els trets bàsics del Renaixement i la Reforma.

*Distingir els principals moments a la formació i evolució de l'estat modern, i destacar els fets més rellevants de la monarquia hispànica.

- Valorar la importància de l'ampliació del món conegut, subratllant el protagonisme dels pobles ibèrics.

- Distingir els canvis polítics que condueixen a la crisi de l'Antic Règim i a les revolucions liberals, com també la repercussió d'aquests a Espanya, posant esment en els diferents ritmes que això va tenir.

- Comprendre les transformacions socioeconòmiques que acompanyen la Revolució Industrial, com també els esdeveniments més rellevants que expliquen el protagonisme d'Europa durant l'època de l'imperialisme, les seves conseqüències i el seu declivi.

- Comprendre, pel que fa a les Illes Balears, el procés modernitzador que afectà l'agricultura, la indústria i els transports. Així mateix, analitzar les transformacions de tot tipus que això comportà.

- Assenyalar les connexions entre els conflictes de la primera meitat del segle XX, relacionant-los amb la història del nostre país. Caracteritzar el franquisme, les seves fases i els mecanismes dictatorials que va fer servir, com també els trets del desenvolupament econòmic, posant esment en els desequilibris regionals que això comportà.

- Caracteritzar els profunds canvis i els esdeveniments més rellevants posteriors a la II Guerra Mundial, i de manera específica els que afecten Espanya.

- Subratllar la transcendència de la construcció europea i la participació d'Espanya en aquest procés.

- Reconèixer en la Constitució espanyola i en l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears les institucions polítiques bàsiques actuals, especialment els organismes de representació democràtica, valorant la significació històrica que representa la recuperació de les institucions d'autogovern.

- Reconèixer i valorar els principals símbols i trets culturals de les Illes Balears, identificant les referències patrimonials més importants de la seva història.

B. PROCEDIMENTS D'AVVALUACIÓ.

L'avaluació, instrument que ens assegura de l'aprenentatge adequat de l'alumne per tal que pugui assolir els objectius proposats i el seu propi progrés, presenta diferents aspectes:

L'avaluació inicial ens indicarà quines són les destreses i els coneixements previs de l'alumnat, a partir dels quals haurem de reajustar la programació.

L'avaluació contínua ens indicarà quin ha estat el progrés assolit per l'alumnat i en quins casos s'hauran d'establir estratègies per reconduir el procés d'aprenentatge i aconseguir un progrés satisfactori.

L'avaluació es realitzarà segons els criteris esmentats i els procediments seran els següents:

- Observació diària a l'aula.
- Seguiment individualitzat de les tasques que realitzen els/les alumnes a través del quadern de classe.
- Valoració de les proves objectives, tant orals com escrites.
- Valoració dels treballs, tant individuals com en grup.
- Valoració de les exposicions orals i de la participació en els debats.

C. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

- Les proves de coneixements
- Les activitats, orals o escrites
- L'actitud a classe (comportament, assistència, puntualitat, disponibilitat de material, etc.)
- La qualificació serà numèrica. Es considerarà aprovat a partir de 5.

5. Objectius mínims, activitats de recuperació i criteris de promoció.

A. OBJECTIUS MÍNIMS:

- CONCEPTES:

1. Conèixer els processos i mecanismes bàsics que regeixen els fets socials.
2. Adquirir i saber emprar un vocabulari específic mínim.
3. Utilitzar imatges i mapes per identificar i localitzar els llocs i els grans fets històrics.
4. Conèixer les característiques del territori i de la identitat lingüística i cultural de les Illes Balears.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai processos i esdeveniments històrics rellevants.

- PROCEDIMENTS:

1. Distinció entre fonts primàries i fonts secundàries.
2. Interpretació senzilla de documents, imatges, mapes, gràfics.
3. Elaboració simple de notes, resums, esquemes, comentaris, síntesis.

- ACTITUDS:

- 1.-Interès per conèixer els grans trets de l'esdevenir històric de les Illes Balears.
2. Valoració i respecte de la diversitat.
3. Interès per estar ben informat.
4. Actitud positiva a classe.

B. ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ:

Per aquells alumnes que al llarg del curs presentin dificultats per assolir els objectius mínims, el professor o professora prepararà material complementari de reforç. El període de recuperació es podrà perllongar fins al mes de setembre.

C. CRITERIS DE PROMOCIÓ:

Promocionaran aquells alumnes que assoleixin els objectius mínims.

6. Aspectes metodològics

El Departament de Ciències Socials té establertes unes línies metodològiques i de treball que en el cas de 4t d'ESO inclouen:

- Adquisició d'un vocabulari específic.
- Pràctica del comentari de text, de gràfics, de mapes, etc.
- Reforç de la lectura comprensiva.
- Treballar l'eix cronològic, el mapa històric, etc.
- Treballar sobre la recerca i selecció d'informació, oral o escrita.
- Tenir cura i administrar correctament el quadern de classe.

En qualsevol cas la metodologia serà diversa, centrada en l'explicació del professor o professora, que amb una tasca orientadora i dinamitzadora, utilitzarà tant el llibre de text com altres materials (bibliogràfics, audiovisuals, informàtics, etc.).

Es faran contínues referències a altres àrees, així com al món personal de l'alumnat, en sintonia amb les teories de l'aprenentatge constructivista.

7. Recursos i material didàctic

Per part dels alumnes, el material bàsic de classe comprendrà:

- Llibre de text: Història 4t ESO, Illes Balears/Santillana.
- Llibre de lectura: Uhlman, F.: *L'amic retrobat*.- Ed. Columna Jove.
- Bloc d'anelles tamany DIN-A4

El professor o professora aportarà, apart les explicacions orientatives, altre material complementari i de reforç: vídeos, CDs, mapes, gràfics, diapositives, textos, premsa, etc.

Es considera indispensable per a determinades tasques el fons bibliogràfic de la biblioteca del centre, així com el d'altres biblioteques (particular o familiar, de barri, etc.).

Un altre recurs a tenir en compte, si ve al cas i les circumstàncies ho permeten, és Internet.

8. Adaptacions curriculars

En tot moment es parteix de la idea de realitzar un programa que atengui a les diferents característiques de l'alumnat. Per això l'avaluació també pretén atendre a la diversitat. El plantejament de les activitats diverses respon no només al grau de coneixements i destreses, sinó també als diferents interessos.

Aquells alumnes amb dificultats per als quals ho considerem necessari, es realitzaran adaptacions curriculars en col·laboració amb el Departament d'Orientació, sempre que això sigui possible.

Però no només es plantegen activitats per als alumnes que tinguin dificultats. Si es presentàs el cas també es facilitaria a l'alumnat que progressi més ràpidament instruments per a profunditzar en els seus avanços.

9. Temes transversals.

Els objectius i els continguts de l'àrea de Ciències socials inclouen els anomenats temes transversals que són contemplats a les diferents unitats didàctiques.

Els principals temes transversals a considerar a les Ciències socials de 4t d'ESO són:

- L'educació per la pau.
- L'educació per la igualtat d'oportunitats.
- L'educació sexual.
- L'educació per la construcció europea.
- L'educació per la democràcia, el coneixement i la pràctica dels drets humans.
- L'educació pel respecte i la igualtat de drets i deures de les persones.
- L'educació intercultural.

10. Activitats complementàries i extraescolars.

El departament està obert a les ofertes d'activitats complementàries organitzades per diferents entitats i institucions, així com a les activitats relacionades amb la celebració de diferents esdeveniments o aniversaris.

INFORMACIÓ PER A L'ALUMNAT I FAMÍLIES

ÀREA DE CIÈNCIES SOCIALS. HISTÒRIA MODERNA I CONTEMPORÀNEA. 4RT ESO.

- OBJECTIUS DE L'ÀREA

- 1 Conèixer els processos i mecanismes bàsics que regeixen els fets socials, i utilitzar aquest coneixement per comprendre el passat i l'organització de les societats.
- 2 Adquirir i emprar amb rigor el vocabulari específic de l'àrea.
- 3 Reconèixer i distingir causes i conseqüències de l'esdevenir històric.
- 4 Utilitzar imatges i representacions cartogràfiques per identificar i localitzar llocs i fets històrics i explicar la seva dinàmica. Utilitzar, així mateix, altres fonts d'informació: textos escrits, sèries estadístiques, gràfics i imatges, i elaborar croquis i gràfics senzills.
- 5 Conèixer i valorar el passat històric de les Illes Balears.
- 6 Valorar i respectar el patrimoni cultural, lingüístic, històricartístic i mediambiental, assumint les responsabilitats que implica la seva conservació.
- 7 Identificar i localitzar en el temps i en l'espai processos i esdeveniments rellevants, distingint dins l'evolució històrica les nocions de canvi i permanència.
- 8 Comprendre la interrelació dels factors multicausals que expliquen l'evolució de la societat, com també el paper exercit en l'esmentat procés per col·lectivitats i grans personalitats.
- 9 Adquirir una memòria històrica per mitjà d'uns coneixements bàsics tant d'història universal, com d'història de les Illes Balears, com d'història d'Espanya, respectant i valorant els aspectes comuns i els de caràcter divers.

Pel que fa al detall del continguts i metodologia s'especifica a la programació d'àrea que resta a disposició de l'alumnat i de les famílies.

- SISTEMES D'AVUACIÓ I QUALIFICACIÓ

Per avaluar es tindran en compte:

1. Les proves escrites (mínim 2 per avaluació) que podran incloure: definicions, preguntes obertes, interpretacions de mapes històrics, gràfics,...comentari de documents.
2. Les activitats, com per exemple: exposicions orals, lectures, treballs i activitats del llibre de text.

Aquests instruments s'avaluaran tenint en compte presentació, ortografia, puntualitat en el lliurament, exposició i continguts.

I finalment

3. L'actitud, que s'avaluarà atenent a l'assistència i puntualitat, la participació i la manifestació de sensibilitat i judicis ponderats.

QUALIFICACIÓ

Serà numèrica de l'1 al 10. La nota mínima per aprovar serà d'un 4 de mitja de proves escrites, sempre i quan es tengui un promig mínim de 5.

RECUPERACIONS

Durant el tercer trimestre hi haurà una prova de recuperació de la/les avaluació/ns suspesa/ses. La nota mínima per aprovar serà d'un 5.

La professora podrà demanar o no treballs concrets a alumnes determinats per tal de decidir la recuperació.

Aquells alumnes que no superin la matèria al mes de juny la hauran de recuperar al mes de setembre mitjançant una prova escrita i el lliurament d'un dossier d'activitats.

- MÍNIMS REQUERITS PER PROMOCIONAR

Bloc I

- 1.- El segle XV: construcció de l'Estat modern, grans descobriments geogràfics i Renaixement.
- 2.- Els Austries: Carles V i conquesta d'Amèrica.
- 4.- El segle del Barroc.
- 5.- La Il·lustració.
- 6.- Liberalisme i nacionalisme.
- 7.- La Primera Revolució Industrial.

Bloc II

- 8.- L'Espanya del s. XIX: crisi de l'Antic Règim, revolució liberal i industrialització.
- 9.- L'Imperialisme i la Gran Guerra.
- 10.- El període d'entreguerres: Revolució Russa, crac del 29 i feixisme.
- 11.- La II Guerra Mundial.
- 12.- Un món bipolar.

Bloc III

- 13.- El món actual: nou ordre internacional i U. E.
- 14.- Espanya: franquisme i democràcia.

Referits a n'aquests continguts els mínims són:

- 1.- Comprendre i ser capaç d'explicar-los raonadament.
- 2.- Utilitzar amb propietat el vocabulari específic.
- 3.- Realitzar correctament les activitats que es proposin.
- 4.- Tenir complet el quadern de feina.

- MATERIAL

- Llibre de text
- Bloc d'anelles tamany DIN-A4
- Llibre de lectura: Uhlman, F.: *L'amic retrobat*.- Ed. Columna Jove.

